

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Вадорожний З.-М. В.

« 24 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини»

рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

галузь знань – 08 Право

спеціальність – 081 Право

освітньо-наукова програма – Право

Тернопіль – ТНЕУ

2019

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Конституційно-правові засоби захисту прав людини»

Дисципліна «Конституційно-правові засоби захисту прав людини»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань 08 Право	Статус дисципліни – вибіркова дисципліна Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 1	спеціальність 081 Право	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий), ступінь доктора філософії	Аудиторні години - <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 12 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 120</i> <i>Заочна – 138</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 2		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини».

2.1. Мета вивчення дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини».

Метою вивчення дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини» є підготовка здобувачів наукового ступеню доктора філософії у сфері права, які мають високу правосвідомість та правову культуру, володіють

необхідними в їх наступній діяльності знаннями та практичними навичками для вирішення конкретних питань щодо захисту прав і свобод людини та громадянина; здатних самостійно орієнтуватися у законодавстві, що встановлює та гарантує прав і свободи людини та громадянина та уміло застосовувати його у практичній та науковій площині.

Загальноосвітнє значення цієї дисципліни полягає у тому, що курс є частиною професійної підготовки науковців у сфері права, а також необхідністю підвищення знань та уявлень про конституційно-правові засоби захисту прав людини здобувачів наукових ступенів доктора філософії.

2.2. Передумови для вивчення дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини».

Передумовою для вивчення дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини» є наявність знань, які здобувачі отримують із дисциплін «Філософія науки», «Методологія та організація наукових досліджень», «Педагогіка та психологія вищої школи», «Іноземна мова в наукових дослідженнях», «Методика виконання дисертаційної роботи», «Емпіричні методи та інформаційно-аналітичні технології у наукових пошуках».

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- застосовувати на практиці, узагальнювати і аналізувати нормативно-правовий матеріал законодавства, що регулює різні аспекти реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина;
- орієнтуватися в змінах та доповненнях до законодавства у цій сфері;
- розуміти напрям реформування правозахисних інституцій;
- приймати виважені рішення у відповідності до законодавства.

2.4. Результати навчання. Аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, наукові доробки вітчизняних та зарубіжних вчених-конституціоналістів, фундаментальні постулати та теорії щодо конституційного захисту прав людини.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Наукові засади та стан дотримання та реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні

Тема 1. Наукове дослідження загальних засад реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина.

Сучасна концепція взаємодії та взаємної відповідальності особистості та держави. Поняття реалізації конституційних прав і свобод. Форми реалізації прав і свобод людини та громадянина. Значущість реалізації громадянських (особистих), політичних, соціальних, економічних, культурних та екологічних прав і свобод. Реалізація конституційних принципів, що стосуються прав і свобод людини та громадянина. Роль ініціативної особистості у контексті реалізації конституційних прав і свобод. Основні напрями удосконалення механізму реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Література: 1-4, 8-17.

Тема № 2. Стан дотримання та реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина на сучасному етапі розвитку української державності.

Загальні проблеми реалізації та дотримання конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні. Формування правової держави та функціонування принципу верховенства права в Україні у контексті дотримання та реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина. Стан дотримання та реалізації громадянських (особистих), політичних, соціальних, економічних, культурних та екологічних прав і свобод. Органи влади та інститути громадянського суспільства, що здійснюють моніторинг дотримання конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні. Міжнародні організації, які проводять аналіз дотримання та реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні. Література: 1-4, 8-17.

Тема 3. Правові засади захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Правова політика в галузі дотримання та захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні. Форми реалізації правової політики у сфері захисту прав людини та громадянина. Поняття правового захисту прав особистості. Конституційні засади захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні. Юридичне та соціальне значення Конституції України у сфері захисту прав особистості. Конституційні принципи в аспекті захисту прав і свобод людини та громадянина. Правозахисний потенціал цивільного законодавства. Трудове

законодавство у контексті захисту прав людини. Захист конституційних прав і свобод адміністративно-правовими заходами. Кримінально-правовий захист конституційних прав і свобод. Правозахисний потенціал процесуальних галузей права. Удосконалення законодавства України в напрямі покращення захисту прав і свобод людини та громадянина.

Література: 1-4, 8-17.

Тема № 4. Інституційний механізм захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Поняття та система інституційного механізму захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні. Адміністративний порядок оскарження рішень та дій або бездіяльності органів виконавчої влади та посадових осіб. Судовий захист прав і свобод. Захист прав і свобод під час розгляду цивільних та кримінальних справ у судах загальної юрисдикції. Діяльність спеціалізованих судів у напрямі захисту прав і свобод людини та громадянина. Конституційний Суд України у механізмі захисту прав людини. Правові позиції органу конституційної юрисдикції у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина. Діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Прокуратура України в механізмі захисту прав людини. Роль прокурорського нагляду у контексті захисту прав людини та громадянина. Правозахисний потенціал органів внутрішніх справ. Роль органів місцевого самоврядування у сфері захисту прав людини та громадянина. Діяльність правозахисних організацій та інших інститутів громадянського суспільства в Україні.

Література: 1-4, 8-17.

Змістовий модуль 2. Міжнародні механізми захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина

Тема № 5. Діяльність Організації Об'єднаних Націй у напрямі захисту прав людини.

Статут ООН та Міжнародний білий про права у контексті захисту прав людини. Роль головних та допоміжних органів ООН у міжнародному захисті прав людини. Функціонування конвенційного контрольного механізму захисту прав людини. Розгляд індивідуальних скарг. Застосування сили та інших заходів для захисту прав

людини від злочинних посягань. Розуміння сутності гуманітарної інтервенції та міжнародно-правових засад її застосування.

Література: 1-7, 8-18.

Тема № 6. Наукові дослідження європейської системи захисту прав людини.

Значимість Європейської конвенції про захист прав і основних свобод. Правозахисний механізм, що нею передбачається. Ступень реалізації та застосування на українських теренах Євро конвенції. Організація та функціонування Європейського суду з прав людини. Правовий механізм звернення до Європейського суду з прав людини. Рішення Європейського суду з прав людини, у тому числі стосовно України, їх значимість. Правові позиції Європейського суду з прав людини.

Література: 1-7, 8-18.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини»

(денна форма навчання)

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Загальні засади та стан дотримання та реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні		
Тема 1. Наукове дослідження загальних засад реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина	4	20
Тема 2. Стан дотримання та реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина на сучасному етапі розвитку української державності	6	20
Тема 3. Правові засади захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні	4	20
Тема 4. Інституційний механізм захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні	6	20
Змістовий модуль 2. Міжнародні механізми захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина		
Тема 5. Діяльність Організації Об'єднаних Націй у напрямі захисту прав людини	4	20
Тема 6. Наукові дослідження європейської системи захисту прав людини	6	20
Разом	30	120

Структура залікового кредиту з дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини»

(заочна форма навчання)

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Загальні засади та стан дотримання та реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні		
Тема 1. Наукове дослідження загальних засад реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина	2	25
Тема 2. Стан дотримання та реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина на сучасному етапі розвитку української державності	2	23
Тема 3. Правові засади захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні	2	23
Тема 4. Інституційний механізм захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні	2	24
Змістовий модуль 2. Міжнародні механізми захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина		
Тема 5. Діяльність Організації Об'єднаних Націй у напрямі захисту прав людини	2	22
Тема 6. Наукові дослідження європейської системи захисту прав людини	2	21
Разом	12	138

5. Самостійна робота

Під час вивчення дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини» здобувачі виконують самостійні завдання. Метою даних завдань є розвиток навиків самостійної творчості, а також кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

У процесі підготовки самостійної роботи здобувач набуває вміння працювати із доктринальними джерелами, нормативною базою України та зарубіжних країн, судовою практикою, робити обґрунтовані висновки, а також логічно викладати свої думки у власному науковому дослідженні. Виконання самостійної роботи сприяє поглибленому вивченню дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини». Крім того, самостійна робота здобувача є однією із форм перевірки знань, яка вказує на рівень оволодіння ним законодавчою базою та теоретичним

матеріалом.

«Конституційно-правові засоби захисту прав людини»

№ п/п	Тематика	К-сть годин денна форма	К-сть годин заочна форма
1.	Тема 1. Наукове дослідження загальних засад реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина	20	25
2.	Тема 2. Стан дотримання та реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина на сучасному етапі розвитку української державності	20	23
3.	Тема 3. Правові засади захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні	20	23
4.	Тема 4. Інституційний механізм захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні	20	24
5.	Тема 5. Діяльність Організації Об'єднаних Націй у напрямі захисту прав людини	20	22
6.	Тема 6. Наукові дослідження європейської системи захисту прав людини	20	21
Разом:		120	138

6. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- кейси;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- екзамен.

7. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю з дисципліни

«Конституційно-правові засоби захисту прав людини»

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини» визначається за шкалою оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна «Конституційно-правові засоби захисту прав людини»

№	Найменування	Номер теми
1.	Комп'ютерні презентації з дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини»	1-6
2.	Кейсові завдання з дисципліни «Конституційно-правові засоби захисту прав людини»	1-6
3.	Використання Інтернет-ресурсів: 1. www.rada.gov.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України. 2. www.gp.gov.ua – Офіційний сайт Генеральної Прокуратури України. 3. www.kmu.gov.ua – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. 4. www.minjust.gov.ua – Офіційний сайт Міністерства юстиції України. 5. www.court.gov.ua – Офіційний портал Судової влади України. 6. www.mvs.gov.ua – Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. 7. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека	1-6

України імені В.І.Вернадського. 8. www.court.gov.ua/reystri-ta-sistemi/ – Державний реєстр судових рішень	
---	--

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Першоджерела

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. зі змінами та доповненнями / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV з змінами та доповненням / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Закон України «Про національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII з змінами та доповненням / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
4. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 № 5207-VI / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Література

8. Борейко А. Конституційно-правовий механізм захисту прав особи: поняття та сутність / А. Борейко // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. Правознавство. – 2019. – Т. 24. Вип. 2(35). – С. 58-65.

9. Гончаров В. Презумпція про права людини та презумпція конституційності нормативних актів / В. Гончаров // Право України. – 2015. – № 2. – С. 175-185.
10. Мартинюк Р. С. Теорія прав людини. Навчальний посібник. – Острог: Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2009. – 218 с.
11. Нелін О. Конституційний механізм захисту основних прав і свобод людини і громадянина в правовій доктрині України /О.Нелін // Юридична Україна . — 2016. — № 5-6. — С. 9-14.
12. Права людини у фокусі новітньої історії. / За ред. Є. Ю. Захарова. — Харків: Права людини, 2013. — 420 с.
13. Проти катувань. Міжнародні механізми запобігання катуванням та поганому поведженню – Харків: Права людини, 2007. – 400 с.
14. Рабінович П. Основоположні права людини: терміно-поняттєвий інструментарій дослідження та викладання / П. Рабінович // Право України. — 2015. — №2. — С. 9-24.
15. Троян Я. Інститут забезпечення конституційних прав і свобод: поняття, основні ознаки /Я. Троян// Підприємництво, господарство і право. – 2018. – № 6. – С. 210-215.
16. Чудик Н.О. Децентралізація влади шлях до народовладдя // Актуальні проблеми правознавства — 2016. – Випуск 1. – С. 78-83.
17. Чудик Н.О. Судова реформа – вагомий крок до Європейського правосуддя // Актуальні проблеми правознавства — 2017. – Випуск 3. – С. 193-196.
18. Чудик Н.О. Трансформація прав людини в умовах глобалізації суспільства // «Globalizacja droga ku przyszłości»/ Н.О.Чудик. - Redakcja: dr. Matgorzata Kotecka, ks.prof. Dr.hab. Jan Zimny. – Stalowa Wola. – 2017. - (p. 365-375), (розділ в міжнародній колективній монографії).
19. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини. Навчальний посібник. – Київ: Видавництво «ФОП Голембовська О.О», 2018. – 168с.
20. Юзефів А. Конституційні гарантії забезпечення прав і свобод людини й громадянина / А. Юзефів// Порівняльно-аналітичне право. – 2018. – № 1. – С. 74-77.

21. Cranston Maurice. *Human Rights: Real and Supposed* / Maurice Cranston // *Political Theory and the Rights of Man* [edited by D. D. Raphael]. —Bloomington: Indiana University Press, 1967. — Pp. 43-51.
22. Clapham, A. *Human Rights: A Very Short Introduction* / A. Clapham. — Oxford: Oxford University Press, 2017. — 3 193 p
23. Donnelly, J. *Universal Human Rights in Theory and Practice* / J. Donnelly. — 2d ed. — Ithaca, New York: Cornell University Press, 2017. — 290 p.
24. *History of the League of Nations (1919-1946)*. URL: [https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/\(httpAssets\)/36BC4F83BD9E4443C1257AF3004FC0AE/%24file/Historical_overview_of_the_League_of_Nations.pdf](https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/(httpAssets)/36BC4F83BD9E4443C1257AF3004FC0AE/%24file/Historical_overview_of_the_League_of_Nations.pdf).
25. Joseph S. *The United Nations and human rights* / S. Joseph, S. Kyriakakis // *Research handbook on international human rights law* / ed by S. Joseph, A. McBeth. — Cheltenham, UK ; Northampton, MA : Edward Elgar, 2010. — Pp. 1–35.